

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 43.

ANULU XXV.

Sibiu 214 Iunie 1877.

Telegrafulu Romanu ese Duminec'a si Joi'a, la fie-care d'ne septemani cu adansulu Foisioerei. — Prenumeratiunea se face in Sibiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate c'ra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sibiu este pre anu 7 fl. v. a., iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50 cr.

Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl., iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru strainetate pre anu 12 fl., pre o jumetate de anu 6 fl. v. a. Inseratele se platescu pentru antai'a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a do'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Tiarulu la Dunare.

Unu articulu importantu publica „Nat. Ztg.“ din Berlinu sub titlulu de susu, a c'ruu importantia este cu at'utu mai d'erna de a fi considerata cu c'atu articulu este publicatu la loculu primu intr'o foia care sta in legatura cu oficiulu cancelariulu germanu, alu principelului de Bismark.

Eata ce se dice in articulu din cestiune:

„Suntu vre-o siése septam'ani de c'andu imperatulu Alessandru si-a vediatu armat'a sea dunarena si i-a demandatu a trece preste Prutu. Acum a ajunsu in cartirulu generalu la Ploiesci si lumea ast'apta comand'a de trecere preste Dunare. Asteptarea este fara indoiala justificata. Marsulu in Romania'a este complinitu, Dunarea este destulu de buna a-si scadé tocm'a apele sele, anutempulu favorabilu pentru resbelu in tienuturile acele este la culme, dram'a se p'ote incepe. Pentru-ca campani'a ac'est'a rusésca, este invederatu, are ce-va dramaticu in sine. Tiarulu i place a inscena si poporulu seu i place a fi surprinsu de unu efectu dramaticu. Precum s'au facutu cu deosebita grija pregatirile pentru resbelu, asiá va fi dupa putintia asecurata si trecerea preste Dunare, pentru-ca, resun'andu comand'a dela regi'a superioara si radic'andu-se cortin'a, lumea sa fia surprinsa de precisiunea esecut'arei. Ce va urma mai incolo — noi nu voimu sa fimu mai intiepti decum a fostu filosofulu dela Delfi: déca Alesandru trece preste Dunare, se va distringe o imperatia mare.

„Firesce, tocm'a intr'ac'est'a credu astadi mai putieni in Europ'a. Multi se légana in speranti'a, ca armat'a rusésca, in casulu celu mai bunu, va inainta pana la Balcanu. Vre-o c'ate-va invingeri voru muiá pe P'ort'a intr'at'at'a, inc'atu va accepta conditiunile conferintiei dreptu conditiuni de pace din partea Rusiei, óstea rusésca si va cladí acolo vre-o c'ate-va garantii si apoi multiamita se va int'orce a casa la ólele de carne — firesce devenite intr'aceea cam macre. Pentru ce astadi au devenitu ómenii asiá plini de incredere prec'andu inainte de resbelu erau plini de neincredere? Tiarulu, inainte de resbelu, a promis de t'ote, inse nu af'la crediementu. Acum, c'andu voiesce sa tréca Dunarea cu o óste, carea a costatu Rusiei sute de milioéne si o stagnare de mai multi ani in desvoltarea sea interna economica, acum c'andu s'a constatatú c'atu este de prevalentu modulu rusescu de a purtá resbelu preste modulu turcescu — acum dintr'odata crede lumea cu deosebita incredere, ca tiarulu va mai pasí inca numai vre-o c'ati-va pasi de invingere si apoi se va int'orce. Nu dispune logic'a de unu altu cursu? Déca mai anu tier'tí aru fi urmatu declararea resbelului prel'anga cooperatiunea Europei, nu aru fi fostu atunci lumea indreptatita, prel'anga sacrificie mai putiene, sa presupuna ca elu s'aru fi multiamitu cu succese mai putiene, corespundietóre proportiunei opintiriloru sele? Nu ne indoimu nici astadi ca tiarulu are intentiunile cele mai loiale fatia cu Europ'a. Dara care este astadi cuprinsulu loialit'at'iei sele si care aru fi fostu inainte cu unu anu prel'anga spriginulu Europei? „Imperatulu Alessandru este omu

dreptu si care tiene la onóre. Aburitu inc'atu-va de idei romantice, lu p'ote seduce speranti'a de a sterge, la finea imperat'iei sele, pat'a, ce o af'la la inceputu umbrindu amintirea de parintele seu.

„A sterge urmele resbelului din Crime'a este pentru densulu mai multu unu indemn romanticu piosu dec'atu politicu. Totu asiá se formuléza in elu ide'a unui m'antuitoriu alu crestiniloru apasati. Ceea ce este pentru inim'a lui unu caracteru personalu, in sufletulu poporulu seu devine natur'a faptelor si astept'ariloru mari natiunali. Nu se voru distringe imperatii dincolo de Dunare, astept'arile aceste se voru vedé desamagite, ele se voru preface in pretensiuni de alta natura si Russi'a va trebui sa-si modifice radicalu vederile sele. Si apoi chiaru ce privesce pre insusi tiarulu, pre lángá t'ote asecur'arile lui din urma si de buna séma sincere aru face o saritura mare dela ide'a de eliberarea bulgariloru, la cea a derim'arei dominatiunei osmaniloru? Chiaru in statulu turcescu este deocamdata putienu ce ne p'ote indreptati la unu finitu alu resbelului in sensulu, ca dupa o curenda cedare din partea Portiei óstea va fi induplicata a se int'orce a casa si ca Turci'a va traí si mai departe cá unu statu amelioratu. (Va urma)

Papismulu si nationalismulu.

Unu episcopu greco-catolicu si rom'anu da unu banchetu spre serbarea iubilenului secularu alu diecesei sele rom'ane*) si tiene la ac'esta ocaziune mai multe toasturi: unulu pentru Pap'a romano-catolicu, unulu pentru primatele romano-catolicu din Strigoniú, unulu pentru episcopulu romano-catolicu din Oradea-mare, **nici unulu** pentru metropolitulu seu greco-catolicu si **rom'anu, nici unulu** in limb'a rom'ana, ci mai t'ote in limb'a magiara!

Eata „pentru ce tinerii (rom'ani) crescuti acolo (in „propaganda fide!“) au comunicatiune cu léganulu natiunei nóstre!“ ne vine si nóue, vedi bine in fieliulu nostru, a esclamá cu unu fiulu alu diecesei greco-catolice oradane, care inca a „fostu educatu din acelu fondu“, „depusu din grati'a si ingrigirea parintiésca a pontificelului Piu alu IX-lea“, adeca la propaganda fide**).

Si totusi se mai gasescu multi intre noi rom'ani, cari vreau sa convinga séu lasa a se convinge, ca Rom'a Papei este *angerulu protetoriulu alu romanismului*: Rom'a „Papei“, care se lupta cu cea mai mare inversiunare in contr'a unit'at'iei natiunale a italianiloru; Rom'a „Papei“, care nisuesce din resputeri a stirpi „galicanismulu“, complexulu concessiuniloru natiunale facute de Pap'a odinióra francesiloru la vointi'a iresistibila a marelui Napoleonu; Rom'a „Papei“, care nu lasa pe biat'a Francia a vení la sine, a se consolidá; Rom'a „Papei“ care a impinsu serman'a Spania la ruina apr'ope to-

*) Vedi „Pester Lloyd“ d'to 6 Iuniu st. n. Din eróre s'a disu in nrulu trecutulu alu „Tel. Rom.“ ca banchetulu amintitu s'aru fi datu spre serbarea iubilenului Papei.

**) Vedi „Transilvani'a“, „Foi'a asociatiunei transilvane pentru literatur'a rom'ana si cultur'a poporulu rom'anu“, Nr. 11 din 1 Iuniu 1877.

tala; Rom'a „Papei“, care spriginesce *slavismulu*, (polonii, cehii, croatii!), déca si *pana c'andu* convine intereselor *lumesci* ale Vaticanulu; Rom'a „Papei“, care in fine da m'án'a si cu — **turen**, déca si p'ote astfelu ajunge scopurile ei *vremelnice!!!* Ac'esta Roma *papala*, óre nu este ea pentru ori-cine, care mai are ochi de a vedé si urechi de a audí, cea mare inimica a *nationalismului*? Séu posede cine-va intre noi at'at'a naivitate, sa créda, ca Vaticanulu va face o exceptiune tocmai si numai fatia de *rom'ani*?! Dar' sa lasámu si de asta-data sa vorbéscá *strainulu* si *catoliculu*, cá sa nu ni se impute cum-va preocupare, *confesionalismu* si mai scimu noi ce, precum ni se intempla, de c'ate ori suntemu siliti, si in cercuri private, a ne esprimá de esemplu asup'r'a proslitimului, astadi desvoltatu chiaru la lumina dilei mari fára cea mai mica sfiála, desvoltatu in daun'a nóstra, a *natiunei nóstre*.

Cetimu in „Politik“ din 31 Maiu st. nou: „Vocea publica din Bohemi'a nótéza astadi o victoria interesanta in contr'a *ultramontanismului*. „Precum este prea bine cunoscutu, enunciat'ia Papei despre „m'án'a drept'at'iei a lui Dumnedieu, ce apésa asup'r'a Rusiei“ a escitatu in t'ote cercurile slavice cea mai neplacuta sensatiune, si o aperare a Papei din partea foiloru ultramontane de aceea n'a pututu avé nici unu efectu convingatoriulu, fiindca este cladita pe nisece premise de totu false. Este adeca o mare ratacire a presupune, ca Pap'a aru fi facutu din lipsa de precaugetare séu din slabiciune spirituala o enunciat'ie, care a produsu aici urmári at'atu de rele, séu a presupune ca Pap'a s'aru fi datu de instrumentu alu intrigiloru emigrantiloru poloni, precum produse unulu din cei mai strainii „aperatori“ ai sei. Aceste suntu presupuneri cu totulu false, cari ducu la conclusiuni eronate. C'andu Pap'a a vorbitu asup'r'a Rusiei, *elu a vorbitu cá aliátulu Angliei cu intentiune si precaugetare*, cáci curi'a papala face politica esterna si Piu IX-lea a vorbitu cá principe sedesdatu a unui statulu, care tocmai tinde a incheiá o aliantia cu Angli'a *pentru restaurarea puterei sale lumesci*. De acea si Pap'a inca totu nu s'a rectificatu, de-si aru fi avutu spre scopulu ac'est'a ocaziune mai cu séma la primirea peregriniloru bohemi cu cardinalulu Schwarzenberg in frunte.

„Pap'a Piu crede a fi ajunsu in Angli'a cu condamnarea acea a Rusiei fórté multu in interesulu politicele sele teritoriale, *si de acea elu nu va lua nici unu cuventu inderetu, cáci si-a cumperatu cu pretiulu ac'est'a ajutoriulu Angliei in contr'a Italiei*. „Ac'est'a atunci vedi bine nu convine cu interesele numai *religióse* ale catoliciloru din alte tieri, si *trebuie* sa provóce diferentie, déca Pap'a in rolulu unui pretendentu umbla dupa aliantie diplomatice, pe cari alte popóre le combatu. „Asiá se intempla in Bohemi'a: Pap'a puse „m'án'a drept'at'iei a lui Dumnedieu pe Rusi'a“ — si poporulu bohemu se róga de binecuvéntarea ceriului *pentru Rusi'a*. Motivulu acesteie contradiceri nu este deci a se cautá in diferentie bisericesci si religióse; pe Pap'a lu conduce interesulu *teritorialu*

si *ultramontanu*, care nu este comunu tuturoru catoliciloru; ac'est'a o dovedesce astadi marea maiortate a catoliciloru din Bohemi'a, si insusi clerulu bohemu. Prec'andu adeca **Pap'a anatemiséza Rusi'a in t'ota form'a**, organulu clericalu din Prag'a provóca preotimea catolica din Bohemi'a, a face *rugaciuni bisericesci pentru invingerea armelor rusesci*, pentru a evitá astfelu ori-ce diferentie a bisericiei cu poporulu slavicu. **Aici jace marturisirea cea mare, ca politic'a ultramontana a Vaticanulu si interesele catoliciloru neultramontani trebuie despartite unele de altele**. Opiniunea unanima a poporulu din Bohemi'a a isbitutu, cá chiaru si putienii ultramontani din Bohemi'a seversiescu rugaciuni pentru armele Rusiei si provóca la ac'est'a, pentru a nu perde totu terámulu in poporulu bohemu, pre c'andu Pap'a condamna armele aceste. Catolicu si ultramontanu suntu dóue lucruri fórté diferite, catolicii nostrii pre lángá t'ote gresielile intemperate au remasu catolici, *dar' ei nu suntu ultramontani*, si clerulu merge cu ac'esti'a, fiindu-ca ast'a pretinde interesulu bisericiei, care se deosebescu de *interesulu politicu alu Vaticanulu*.”

Astfelu organulu celu mai insemnatu alu partidulu cehicu, care pana acum'a erá aliatu cu partidulu ultramontanu, care in sa de locu s'a intorsu cu t'ota vehementi'a *in contr'a ultramontaniloru*, renunci'andu chiaru la spriginulu loru putenicu fatia de regimulu germanu din Cislaitani'a, *c'andu a vediatu, ca Vaticanulu cosmopolitu este in contr'a principiulu loru nationalu*. Déca cehii romano-catolici urméza astfelu, c'andu este vorb'a de interesulu loru *nationalu*, ce sa dicemu noi cesti'a, cari necum sa fimu supusi unui Papa „infalibilu“, dar' nu avemu de a face nici cu patriarchulu *grescescu* din Constantinopole, nici cu tiarulu *rusescu* din Petropole: *ce sa dicemu noi, cari constituimú biseric'a nóstra propria adeveratu nationala cu deplina autonomia, si ne alegemu pe capulu nostru bisericescu dupa asiedimintele constitutiunei facute de noi insine, din liber'a nóstra vointia nationala???*

Óre Pap'a ajunsu-si-a scopulu fatia de Angli'a? — Eata ce cetimu in „Pres'a“ din Bucuresci d'to 24 Maiu st. v.:

„Dupa cum ne arata diuariulu „Times“, Pap'a a ordonatú a se ceti rugaciuni prin bisericu pentru isband'a armelor **turcesci** contr'a rusiloru. — Mare negresitu este trebuinta acestorú rugaciuni, cáci sórtea armelor turcesci este trista si osandita. Se totu ast'apta rezultatulu cetirei acestorú rugaciuni, cu t'ote ca Angli'a, *singur'a putere, in care aru mai fi pututu avé o sperantia guvernulu otomanu, se retrage din ce in ce mai multu, cu t'ote temerile sele*.”

Dee Ddiu in Ceriuri, sa fia asiá, precum dice „Pres'a“, cá nu cum-va la milostivele si adeveratu crestinescile staruintie ale „Locotiitoriulu seu, *pe pamentu*“ sa se nasca o *conflagratiune européna*, in carea **crestinu** sa stee cu arm'a in mána, pe c'andu acum se lupta inca numai *crestini* *contr'a musulmaniloru barbari* *pentru viétia, religiune si natiune!*

